

ლელო

№ 190
(3167)

29

1966 წ.

საქართველოს
სამთავრობო

შანი 3 კვ.

საპარტვილოს სსრ სპორტულ საზოგადოებათა და ორგანიზაციების
კავშირისა და პროფკავშირთა რესპუბლიკური საბჭოს ორგანო

ЛЕЛО Орган Союза спортивных обществ и организаций
Грузинской ССР и республиканского Совета профсоюзов

გამომცემის
გ. ვ. წელი

საპარტვილო, საბჭოთა კვიყანა, მთელი პრობლემური კატეგორია ზეიმობენ ჩვენი სიამაყის, უკვლავი გოლი რუსთაველის იუბილეს

სულმნათო, მადლი შენს გამჩენს,
დიდება ერსა შენს მშობელს.

აკაკი.

გრიგაღის თუ სეტყვა,
არ მეშინია მე სხვისა,
ქართულში გამოხედვა
იმ ერთი ვინმე მესხისა.

ვალაკტიონი.

შოდა

წყნარად მოდივლივე ლაქვარდი ზღვას
ბგავს. მთები კი, მთები გემთა გრძელი ქარა-
ვანია. აფრასებულნი დასდგომიან შორეთის
გზას, მიცურავენ თვალმუდგამი ლურჯი ოკე-
ანის ტალღებში და მაინც ერთ ადგილას დგა-
ნან, თვალს არ ეფარებიან...

რაქაში ბევრი მთაა. ზოგი თეთრია, ყინუ-
ლიანი, ზოგს იისფერი დაქრავს. დგანან და
სიმაღლეს ეცილებიან ერთმეორეს. ჩერ კა-
ტიწყვარა, წვეტიანი და მხრებდაბერტყილი,
უფრო შორს დოღამისასა და ედენას მწვერ-
ვალზე აღმართულან ამაყად. დამით ჩიხვებს
რქებით უჭირავთ ბორბალა მთვარე და მთე-
ბი ხედავენ ჩიხვთა თამაშს. მერე ბილიკს
მუხლმარდი მონადირე გაჰყვება და მთიდან
მთაზე გადადის თოფის ქუბილი. კლდეებზე
ნისლის თეთრი ბაირაღები მკიდა, ფასის
მთას თქრიალით წყდება რიონი, მუხლს იმაგ-
რებს და ზათქათ და გრილით მიიკვლევს
გზას ხეობაში.

მე კი ის მიყვარს, შოდა-კედლა, მისი
მაღალი შუბლი, მუდამ დაძაბული და მომ-
ნუსხველი. დგას და დგას უძრავად, ბღუმა-
რედ, როგორც მის ახოვანებას შეეფერება.
შოდა უფრო ადამიანს ზგავს, — ბრძენ ადა-
მანს, დიდებულსა და მოაზროვნეს. რუსთა-

ველის ძეგლი მგონია იგი, ბუნების ხელით
ქვაში ნაკვეთი.

არა, მთელს ქვეყანაზე არ მეგულება მო-
ქანდაკე. ამ უხილავ ოსტატთან — ბუნებასთან
მეტოქეობა რომ შეეძლოს. ბუნება თითქმის
წინასწარ გრძნობს გენიოსის დაბადებას და
წინასწარვე უკვდავების ძეგლს უდგამს
ქვეყნის ღირსიულ შვილს. ვალაკტიონმა პირ-
ველმა შეიცნო შოდა-კედლას იისფერ სი-
ლუბებში შოთას სახე:

„შემოსილი ლაქვარდით და
შუქით უკვდავ-ყოფილით.
დგება შოდა-კედლას მთა
რუსთაველის პროფილით.“

დიდება შოდა თავისი სიმაღლით, გრან-
დიოზულობითა და დიდი პოეტის მსგავსებით.
ვუმჯერ და ვფიქრობ... მე რომ კლდეებთან
ბრძოლის ოსტატი ვიყო, შოდას ფართო მუ-
ხლზე საქრთველით ამოვკვეთდი რუსთაველის
სიტყვებს, „ვეფხისტყაოსნის“ მარგალიტებს.
... და გახსნიდა მღუმარე ბაგეს ეს ამაყი
მთა, ბრძენკაცის ძეგლად რომ დაუდგამს უხი-
ლავ ოსტატს.

დ. ხახიაშვილი.

ინი.

შოდა
რუსთაველი
800

საქართველო რუსეთისა და სსრკ-ის საზღვარი

XII საუკუნის მხატვრული ლიტერატურის (პროზა, პოეზია) და ისტორიული ხასიათის თხზულებების შემოუნახავს ცნობები ქართულ თამაშებზე: ბურთათამა, ჩოგბურთი, მშვილდოსნობა, ჭიდაობა, ჯირითი, თოკზე გაკვლა, ციხესიმაგრეთა გოლოლებზე და ბასტიონებზე ასვლა და სხვ. ეს ცნობები სრულწარმოდგენას გვაძლევს ამ ეპოქის საქართველოში სპორტის განვითარების შესახებ.

ამ მხრივ განსაკუთრებული ღირებულების ძეგლს წარმოადგენს „ისტორიანი და აზმანი ისტორიკოსი“ წერს, თავად გიორგი III ახალაზრობი-დანიე ყოფილა დაუფლებული ასპარეზობათა თითქმის ყველა სახეობას, ყოფილა „ვითარ ჩუბინ უცდენელი მსროლელი“. ქ. ანასში მტრის დამარცხების შემდეგ გიორგის ასპარეზობა უმართავს: „ივანე თრბელიანი... თანა-წემწვინითა, სარგის მსარგრძელისათა და სხვათა თემისა დიდებულთა აზნაურთათა ურგე-ქინდინ მოპაზრათა თვისთავე სანადიროთა, სათამაშოთა და ზასახარებლათა“.

1195 წელს, შამქორის ომისთვის მზადების დღებში, საქართველოს სამეფო კარს თავისი ამალით ე-ტუმნა არაბთა და ბარდავის მულაბი ამირ-მირზანი. ქართველებმა მათ იშვიათი მასპინძლობა გაუწიეს. ნადიმის შემდეგ ასპარეზობაც გაუმართავთ. მე-ჯიბრებანი სტუმრებზე გაუწვევიან. როგორც ჩანს, ამირ-მირზანს მოსაპარეზე-მობურთათა გუნდები სურდათ. ქართველთა მხრიდან ასპარეზობაში მონაწილეობა მიუღიათ ზაქარია და ივანე მხარგრძელმა, ჰურეთის ერის-თავს გრიგოლს და სხვებმა, ხოლო სტუმართაგან ამირ-მირზანსა და მის თან-მსოლებს, ქართველთა გუნდს დავით სოსლანი შეთავაზობდა, სტუმრებს — ამირ-მირზანი. ამ საინტერესო ასპარეზობას თავისი ამალით დასწრებთანავე მეფეც სტუმრები გასპარეზებ-რით ცადობდნენ თავის გამორჩენას, მაგრამ შევიძრება მინაც ქართველთა გამარჯვებით დამთავრდა. აი, როგორ გადმოგვცემს ამას ისტორიკოსი: „შემდგომად პურთობისა დაიდევს ნადიმი, სიკეთე და სიტყურე გამოუტყმელნი. იყო სისარული და ზმა მეფისანთა და მოშაითათა. იგიინცა დამოსნა ძვირფასითა შეხამოსლითა, იგი ორნივე და ლაშქარნი მათნი. დამყოფელთა მავგე-სისა ერთისათა ჰქონდა ყოფილთა დღეთა სისარული: მათგან ძუნობა, ამათგან ბოძება, ნადირობა და ბურთათობა, რომლისათვისაც ისმობდა ქება თვით ამირ-მირზანისი და დიდებულთა და პულაშათა მისთა, ვითა: „ერაყსა, აღარბადგანსა და ერანს ამათებრნი მობურთაღნი არ დარჩობილანი. უბრძანა მეფემან ამირ-პასალარსა შისა ზაქარიას და მასხურთ-უწყესსა ივანეს, პურეთის ერისთავსა გრიგოლს და სხვათა მოყმეთა და ჩაიდებ მოედანს. და მუნთი ჩამოვიდა ამირ-მირზან მისითა დიდებულთა და მონითა, და თვით თამარ სასურეტელად პირითა მით ბრწყინვალეთა და ნათეს-მგვინთა. ისლამი, დაჯერებულნი მეციერობისანი და მძლე-მბრძოლნი, მსწრაფლ იძლიებენ დავით მეფისა და

მისთა მოყმეთაგან და შეიქცეს ძლეული და მგმუნებელი“ („ქართლის ცხოვრება“, ტ. 2, გვ. 66-67).

იმ დროის საქართველოში სპორტის დიდ განვითარებას მოწმობს რუსთაველის ეპოქის ერთი შესანიშნავი მხატვრული ძეგლი, სასულდობრ, მოსე სონე-ლის „ამირანდარეჯანიანი“. როგორც აკად. ა. ბარამიძე აღნიშნავს, „თხზუ-ლება აიდეალურს ვიჭვაცობასა და ფა-ლაგენტის, ფიზიკურ ძალ-ღონეს, ოღონდ, ქვემარტულ ფალავანს, „ამირან-დარეჯანიანის“ მოხელეთ, ვაგვაცობასა და ძალ-ღონესთან ერთად ამკობს სა-მაგალითო სულეირი, ზნეობრივი თვის-ებებით“.

„ამირანდარეჯანიანი“ მოვითხრობს შვიდი ჭაბუკი ფალავნის: მშეპაპუკის, იმარინდის, ორდვარდის, დორათ დილაშის, ამირ იამანელის, დამარ ლა-ზნელისა და მოსორ ნადირის ძის შე-სახებ, რომელნიც სხვადასხვა სპორ-ტულ სახეობას ყოფილან დაუფლებული. თხზულების ავტორი ფალავნებს ათე-მეცხრებს: „ვასპარტოხითი, ვიმღერი-ლით, ვსადირობითი და სისარული იყ-ვისა დიდია“.

მოსე სონელი ახდენს სპორტის სა-ხეობათა საინტერესო კლასიფიკაციას: „მშვილდოსნობა ყველასა მშეპაპუკი სჯობდა, მოსპარეზეთა ყველასა იმა-რინდო სჯობდა, ორთობათა მომღერათა ყველასა ორდვარდელი სჯობდა, ცხენოსანსა ყველასა დორათ დილაში სჯობდა, მონადირეთა ყველასა მოსორ ნადირის ძე სჯობდა, მოჭადრაკებსა ყვე-ლასა ამირ იამანელი სჯობდა, მცე-რავსა ყველასა დამარ ლაზნელი სჯო-ბდა. ესე მე თვით მინახავს დამარ ლა-ზნელისაგან, რომელსა რაზმობა დიდი წყალი იყვის, მეგამზული კაცე დლი-ასა შემოვიდეს და იმეორით გაიტანს“.

ეპოქის სპორტული მოძრაობის ცენ-ტრში მაინც დიდი სარდალი, განთქმუ-ლი პოლიტიკური მოღვაწე დავით სოსლანი დგას. მას ჯერ კიდევ ჭაბუკო-ბიდანვე დაუწყია წვრთნა თითქმის ყველა სახეობაში. ისტორიკოსი საგან-გებოდ აღნიშნავს, რომ „ესე დავით წელიწადის მოქცევამდე ესრეთ წაემ-კობინა ყოფილსა მშვილდოსანსა, ცხე-ნოსანსა და მცურავსა, მოსპარეზესა, მწიგნობარსა და ყოფილსა ნასწავლსა სმელთა სიკეთითა“.

სახელგანთქმული პოეტი იოანე შავ-თელი თავის პოემაში „აბდულ მეისა“ ერთგან დავით სოსლანზე ამბობს: „სხვათა მსოფელი, თვით უძლეელი... მძლედ მორკინალი“.

სხვა ადგილას მასვე ასე ამბობს: „ჩანს მარგალიტი — ართუა ლიტის ოღენ ბურთისა საბურთალოთა“.

ბურთათობა რომ საქართველოში ძვე-ლთაგანვე პოპულარობით სარგებლობდა და საკანგებოდ საამისოდ განკუთვნილ მოედანზეც ტარდებოდა, ამას „ვეფ-ხისტყაოსანი“ მოწმობს: „ვითა ცხენსა შარა გრძელი და გამოცდის დიდი რბევა, მობურთაღსა — მოედანი, მართლად ცემა, მერჯვედ ქნევა“. რუსთაველი მობურთაღსგან მოით-ხოვს მარჯვედ მოქცევას. არა რაიმე სრიკებით მოქმედებს, არამედ „მარ-თლად ცემა“. კარგ თამაშს პოეტი გმირად თვლის ჩოგბურთის მოთამაშე-

საც: „სელ-მარჯვედ სცემდეს ჩოგანსა, იმბაროს დიდი გმირობა“.

პოემის თითქმის ყველა გმირი და-უფლებულია სპორტს, სხვადასხვა თა-მას. თვით ხანდაზმული მეფე როს-ტეგანი შეგულებად ყოფილი „სამამაცო-ზნით“ იგი კარგი მშვილდოსანი და მობურთაღია და სურს მისი აღზრდი-ლიც მას ჰგავდეს. აი, როგორ მომარ-თავს როსტეგანი ვაჟირ სოგრატს. „ქაცი არ არის სითგანცა სპარძანებული ჩვენთა, რომე მას ჩემგან ესწავლენს სამამაცონი ზნენთა“.

ერთი მიზის ასული, ნაზარდი საითუთობითა; დმერთმან არ მომცა უმა-შვილი-ვაჩ საწუთროსა თმობითა, — ანუ მცა მგვანდა მშვილდოსნად, ანუ კვლავ ბურთათობითა, ცოტასა შემეფვს ავთანდილ ჩემგანვე ნაზარდობითა“.

როსტეგანმა შვილივეთ ვაზარდა სამეფო კარზე ავთანდილი, ასწავლა ყოფილი „სამამაცონი ზნენი“, ე. ი. გა-ზარდა გმირად ავთანდილი დაეუფლა ყველა იმ საგმირო თამაშს, რაც, ეპოქის მოთხოვნათა მიხედვით, იმ დროს საველ-დებულად იყო მიჩნეული. იგი საუკე-რეთს მონადირე და მშვილდოსანია, — გავისტინით, თუნდაც, „როსტეგან მე-ფისაგან და ავთანდილისაგან ნადირო-ბა“.

ფრიდონთან მომავალმა ავთანდილმა ერთი „შეტყირცი“ ჩამოავლო ვაფრე-ნილი ომით, რამაც გმირი ფრიდონისა და მისი ამაღლის მრავალრიცხოვან წე-ვრთა განსციფრება და აღტაცება გა-მოიწვია. ავთანდილს ვაზარდის შემე-დვე მეფე როსტეგანი წუხს: „ოდეს განახვე მხარულსა? ნადირობით შემოსრულსა? ვეზარ გიპვრეტ ნაბურთაღსა, ტანსა მჭერსა, ჯავარ-სრულსა“.

საქართველო ზრდად ტანად ლომ და პირად მზე ვაკაცებს. ასეთი აღზე-რდა განსაკუთრებულ სპორტულ მომ-ზადებას მოითხოვდა. შოთას საყვარე-ლი გმირი — „ტანად ლომი და პი-რად მზე, ომად მძლე, რაზმთა მწყე-ბელი“ ტარელი ჭაბუკობიდანვე ვაზა-ფულა სრულაში, ბურთათობაში, ჩოგ-ბურთობაში, ნადირობაში, ჯირითში და სხვ. პოეტი მას ათქმევინებს: „ძალად ლომისა, თვალად მზესა, ტანად ვეჯვანდ ედემს ზრდილსა, სრულასა და ასპარეზსა“.

აქედან ჩემგან ქმნილსა“.

ნადირობა, მუდამ დიდ სპორტულ ინტერესს იწვევდა. ტარიელიც ხში-რად ნადირობდა. საინტერესოა, რომ იგი, როგორც ავთანდილი, ნადირობ-დან დაბრუნებული სასპარეზო მო-ედანზე გავიდოდა და ბურთის თამა-შობდა. ასეთი თამაში, როგორც ირე-ვევა, წესად ყოფილა მიღებული XII საუკუნის საქართველოში. გავისტინით ტარიელის სიტყვები ავთანდილთან სა-უბრისას: „მოსრინს მხეცნი და ნადირნი ისარმან ჩემგან სრეულმან; მერმე ვიბურთი მოედანს, მინდორითი შემოქცეულმან“.

სვედამორეული ტარიელი ბურთის თამაშს, თითქმის სურს ნადელი მას

გადააყროს. როცა მეფე ფარსადანმა გადაწყვიტა თავისი ერთადერთი ქალი წესტან-დარეჯანი ზვარაზმ-შაჰის ვაჟი-სთვის მიეზიფებინა, ტარიელი, რო-მელიც ურყევი ფიციტ იყო შეგრული სატრფოსთან, დიდ მწუსარებასა და განსაცდელში ჩავარდა: „მე მაშვარლი, ნაბურთალი, საქოლს შევედ მოსვენებად, გულსა სევდა შემეუარა, ვიწვევ ქირთა მოპოვნებად“.

პოემით ირკვევა ისიც, რომ ქართვე-ლებს ბრძოლის შემდეგ ნადირობა პყვარებით, ხოლო ნადირობის შემდეგ ბურთათობა და ზოგჯერ სხვა თამაშობაც. ხატელებთან ომთან სამშობლოში გა-მარჯვებით დაბრუნებულ ტარიელს პო-ემის ავტორი ათქმევინებს: „მოვიხადირეთ მინდორი, ძირი მთისა და გორისა; იყო სიმრავლე ძაღლისა, შავარდნისა და ქორისა. ადრე დავბრუნდით, ვიარეთ, არ ეტი გზისა შორისა, აღარ იბურთეს, დაშლა ქნენს თამაშობისა ორისა“.

ფრიდონი ისეა ვაჭვრთნილი ფიზი-კურად, რომ მისთვის „აბელებე ვასვლა იხევი იოლია, „ვითარ ვარბენა ველი-ასა“. ქაჯეთს ციხის აღებოსთვის წინ-სწარ თათბირზე იგი ამბობს: „ჩემსა სიმცროსა ვამზარდელინი სამშეშაითოდ მზრდილიანი, მანწავლენს მათნი საქმენი, მანსტლებილიანი, მწვრთილიანი; ახრე ვავიდი საბელსა, რომ თვ-ღნი ვერ მომკილიანი, ვინცა მჭვრტედიანი ემწვილინი, იგიცა ინატრილიანი“.

მაგრამ აი, საჭირო შეიქნა ციხის ბურჯზე სადგებულის შეტყირცნა, რო-გორც ირკვევა, ეს განსაკუთრებულ სპორტულ ხელოვნებას მოითხოვდა. ფრიდონი ტარიელსა და ავთანდილს ეთქმევინებს: „აქ ვინცა ვიცით უკეთე შეტყირცნა სადგებულისა, მან ერთსა ბურჯსა გარდვადლო მწერი საბლისა გრძელისა, მანწედა ვავლა ახრე მიჩნს, ვითა ვარწედა ველისა“.

ცნობილი ქართველი პუბლიცისტისა და მწერლის ანტონ ფურცელაძის სიტყ-ვეთი: „ქიდაობა საქართველოში ოლი-თვე მეცნიერებად იყო ნაქცევი“. XII საუკუნის ქართველი ისტორიკოსი ჯამ-თალდარეული იხსენიებს მისივე ეპოქის გამორჩეულ სახელმწიფო მოღვა-წეს სადუნ მანკაბერდელს, რომელიც ჭაბუკობაში თითქმის მთელ აღმოსავ-ლეთში სხადგანთქმული ფალავანი ყოფილა. ჯამთალდარეული მანკაბერ-დელის მორჩინალს უწოდებს, რაც მოჭიდავეს ნიშნავს. „შერვინება“, „მო-რჩინალი“ წმინდა ქართული ტერმინე-ბია, ქართული სპორტის ისტორიაში ხშიარებული. სადუნ მანკაბერდელზე ისტორიკოსი ამბობს, რომ იგი იყო „კაცი ორბინი და გონიერი, და კე-თილის-გამწრასავი, და პაეროვანი, ძალითა ფრიად ძლიერი, და მორკი-ნალი, რმული, ჰამინთ და მოისარი ჭე-ლოვანი“.

სადუნ, როგორც სხვა წყაროებიდანაც ირკვევა, ტანადი, აზოვანი, მოხლე-ნილი, ძლიერ ღონიერი და გამბედავი

მოჭიდავე და მოსპარეზე მშვილდოსანი ყოფილა.

... ქართველთა მეფე გამარჯვებული დაბრუნდა ბრძოლს ველიდან. მოუდან-ზე ჯარსა და უთავად ხალხს მოყვარა თავი. მრავალი ასპარეზობის გმირი სადუნ მანკაბერდელი მეფეს ეასლა და მოახსენა: „ვიხათავედ მოგვცა თქვენს დმრთმან ძლევა ყოფილთა მტერთა, და ყოფილთა კაცთა უმჯობესთა გამოგაჩინ-ნა, და აწუ აქს არს მხედარი ასიათასი, ვინცა მერჯინების გინა შედგინების ანუ ისართა განგასრუეთ, მსხ ვარ“.

ამით სადუნმა სასპარეზოდ გამოი-წვია ყველა, ვინაც კი თავის გამორჩენა შეეძლო, მაგრამ სწორუპოვარი ფალა-ვენთან შევიძრება არც ისე იოლი იყო. ბეგრის მინც ჩიება ბრძოლაში. სადუნ-მა ყველას სძლია და გაიმარჯვა ჭიდა-ობასა თუ მშვილდოსნობაში. ისტორი-კოსი წენიშნავს: „და არავინ იძობა (მეფემ) — ვ ს.) მწავლა მორკინალი მისი, და ვინც იძობა ყოფილთა სძლო“. ქართველი ფალავნის სახელი შირს გაიჭრა, თვით მოხლოლეთამდე. ამ ამ-ბით, თურმე, მონღოლთა ყაენი მანგუ დაინტერესდა, ბრძანა, ჩემს ქვეყანაში ყველაზე ძლიერი მოჭიდავე მონაგრო ყმრთლავ, მონაწეს გოლიათი, ტომთა მონღოლი ფალავანი, რომლის მწავესი არა თუ მონღოლეთში, მათ დასპროზოლ ქვეყნებშიც არ მოიპოვებოდა.

ძველი სიმები ისტორიკოსი გრიგოლ აკანელი მოგვითხრობს სადუნ მანკაბერ-დელისა და მონღოლი მოჭიდავის, მან-გულ ყაენის ფალავნის შერჯინების ამ-ბავს.

ისტორიკოსი გადმოგვცემს, რომ მანგუ ყაენთან ერთი მულაღის (მონღოლთა) ტომის კაცი მივიდა, შესსჯელად სამი-ნელი, მალაიტი ტანისა, მხარბეჭიანი. კისერთი კამეჩისა, ჰქონდა, ხელები უხე-ნი, როგორც დათვის ტომები, ყოფილ-დნე თითო ცხენებს სჰამება. იგი მანგუ ყაენს თავის მასთან ჰელავუ ყაენთან ჰგავსა — (ჰელავუ დაპროზოლი ჰქონდა და განავრება ირანს, თითქმის მთელ კავკასიას). წერილი და ძვირ-ფასი კაბა გამოატანა. თან ელერიც ახლდა. „თუ იქნება შენს ქვეყანაში რომელიმე მოჭიდავი, რომ ამას წა-აქცევს, ის შემოსე ამ კაბით, ხოლო თუ ჩემი მოჭიდავი წააქცევს შენსა, მანნი ეგ შემოსე ამ კაბით და დიდი ელჩის თანსლებით უკან გადმოგიზავ-ნე“, — ეუერა წერილში.

ჰელავუს წერილს მისი წერილი, მოჭიდავე ნახა და მამინე ბრძანა: მონ არ იცი თ ვინმე თათარი (იგივე ხოხლონი. — ვ. ს.), ქართველი ან სო-მეში, რომელიც ამ კაცს წააქცევსო?

ბეგრის ეძებეს მონღოლმა, მაგრამ ვერ იპოვეს ასეთი კაცი. ამ მოჭიდავის დამნაშავეს ყველას შიში იპყრობდა მისი სამინელი ტანისა და შესდგეულობის გა-მი. მამინე ქართველებთან და სომხებთან ჰელავუ ყაენს მოახსენეს, ჩვენ ვიცით კაცი, რომელიც ამ ფალავანს შეერკი-ნება და იქნება, იმან გვისცხასო. ჰელა-ვის ბრძანა: მოიყვანეთ ეს თქვენი ფა-ლავანიო. ქართველები თავისი ფალა-ვის მონაყვანად წავიდნენ. ნახეს სადუნ მანკაბერდელი, მალაიტი, მოხლონი, ბავგობიდანვე ძალიან ღონიერი და გამყოფილი. ვაჭვრთნილი ქი-დაობაში. ეს ამბავი რომ გაი-გო, მანკაბერდელი შეწუხდა. რო-გორც აუწყრებს, მას „აქმე უნდა ჰქონო-და უძლიერეს მეტექესთან. თან ყაენის წინაშე არასოდეს უჭირდებია და ამისი რიდეც ჰქონდა. ბოლოს, რომ აღარ მოეშენებ, ბელს მიერდ. ქ. გაგის ცისე-პიმაგრეუ ნომურა (ცნობილი ქა-ლაქი და მხარგრძელთა რეზიდენცია ქვემო ქართლში), მონატრნი იოთცა და სხვებთან ერთად წავიდა ჰელავუ ყაენის უკრდითი.

ჰელავუს ძალიან უკამოვნა სადუნის დანახვა, კარგი ტანადი და ძლიერი ყოფილაო, თქვა. ბრძანა: „ცხრა დღე თორე მორჩინალი ერთად მყოფეთ, ყოველდღე მორათეთ თანაბრად თითო ცხენარი და თითო ტყი დღინო“. ცხრა დღემ რომ გაიარა, ჰელავუმ კვლავ ბრძანა მოედანი მოეწყობა და ჭიდობა გაეშარათ. სამ საათზე დაწყებული ჭიდაობა ფალავნებისა, ექვს საათამდე გაგრძელდა. დიდხანს ვერც ერთმა ვერ შეუძლო მეორის წაქცევა, მაგრამ მე-ლოდნელად სადუნმა მთელი ძალა მო-იკრიბა და მეტექე მიწაზე დასცა.

მამინე, ისტორიკოსის სიტყვით, „გან-დიდნა სადუნი ჰელავუ ყაენის წინაშე; მწავესი ვერავინ იპოვნა თათრის ჯამს მთელს დედამიწაზე ბატოეთ, სიდიდი-თა და ძალითა...“ სადუნ მანკაბერდელის გამარჯვება კანონიერი იყო. მან საჭურად ზოლოდ მანგუ ყაენის გამოგზავნილი ჩოლოდ — ძვირფასი ხალაი და თან ფალა-ვის ფალავანად იქნა აღიარებული. რუსთაველის ეპოქა მრავალ საინტე-რესო ამბავს ინახავს სპორტული თვალ-საზრისითაც, რომელთა გამოყოფნა და შესწავლა ჩვენი საპატრო მოვალეო-ბია.

„ტარიელის ველად გავრა და ქაჯეთის ხიხის ალბა“

„ვეფხისტყაოსნის“ გმირების თავგანდავალად შთავაგონა ცნობილ ეტი-უდისტ ვ. კალანდაძეს (თბილისი) ჭადრაკის კომპოზიციის სურ-ხებით შესანიშნავად „დაღვცა“ ტარიელის გახლეჩის და ქაჯეთის ციხის აღების სცენა.

ქაჯეთის ციხეში (შაგები) ტყვედ არის წესტანი (თეთრი მეფე); როგორც ცნობილია, მიჯნურის დატყვევებამ ტარიელი გაახელა, რაც ეტიუდში გამოსახუ-ლია პაიკის სურათით.

1. ედ2 მეღ1 2. ხ4! (ტარიელის გახლეჩა) 2. ... მეღ1 3. ხ5 მეღ1 4. ხ6 მეღ1 5. ხ7 მეღ1.

ტარიელი სასწრაფვეთილებამა. არ შეიძლება ხმლ და არც ხმე პატის გა-მო. აქ მას დაეხმარა ავთანდილის რჩევა:

„ნუ გაგზავნი ზულ-მოკალულსა, ერთი მიჰავ საწაფელი, ერთხელ შეჯა, ცხენოსანი ზნახო ჩამი სულთა მხაფლი, ნუთუ ზამინ გიოქმარავო სვავდა მსა აწინაფლი; მე წავაღლ და შენ აღავაღვებ იმგანსა შენი სპაფელი“.

ტარიელმა ყურად იღო მეკობრის თხოვნა:

„ცხადად უთხრა: „შეგვადამო, მომიხმან ცხენი წინა; მან მოგზავრა, წუნარად შენსა, არ სიჩარბით ააჰმინა; მინდორთაჲ წაიხვანა, ტანი მხოვრი ამკვირინა, ხანი წარვალს, სიარულმან მოგვამება აღაჩინა“.

6. ხ8!

ანხედრებული ტარიელი მიემართება წესტანს გასათავისუფლებლად.

6. ... მეღ1 7. მე6 მეღ1 8. მე4 მეღ1 9. მე3 მეღ1 10. მე2 მეღ1 11. მე3.

და ციხე დაღვიწიდა.

„ცხინსა მცველი ყველაი იღვა მართ ვითა სნაფლი, თავითი ფერხამონი ღაპარილი, ახჯარი მუნ აღახალი, ციხისა კარნი ზანხმული, კართა ნაღაფი სრამული, ცნას ნაჭრად ტარიელისაღ, თქვას: „სამამი არს მიხმული“.

თეთრები იწყებენ და იგებენ.

„ქ“ II ჯგუფი

სსრ კავშირის პირველი ზათავაშვიის ცხრილი

მდგომარეობა 28 სექტემბრისთვის

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „შალვაშვილი“ (ვინიკოვი), „ტაძარიანი“ (ვინიკოვი) etc.

Table with 5 columns: M, S, W, H, P. Lists numbers for various categories.

ზათავაშვიის ცხრილი

მდგომარეობა 29 სექტემბრისთვის

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „სპარტაკი“ (ორკონიძე), „ლარსაშვილი“ (ჯაფარი) etc.

IV ჯგუფი

Table with 5 columns: M, S, W, H, P. Lists numbers for various categories.

პირველი ზრუნველი

სამტრედიის მუნიციპალიტეტის პირველი საკავშირო ჯგუფის მატჩები 19 სექტემბერს...

სსრ კავშირის პირველი ზათავაშვიის ცხრილი

26 სექტემბერს შედგა სსრ კავშირის ჩემპიონატის მორიგი ტურის მატჩები. ამ ტურში თბილისის „დინამოს“ თავდასხმეულმა ი. ლათურაძემ „კრილია სოვეტების“ კარში გაიტანა ბურთი...

I-X ადგილები

„გურია“ (ლანჩხუთი) — „მეგრული“ (მხარაძე) 0:0. მსაჯი ლ. ჯოხაძე (ხაშური). საინტერესოა აღინიშნოს, რომ ამ ტურის მატჩებში მხოლოდ ერთი ბურთი გაიტანეს...

სსრ კავშირის პირველი ზათავაშვიის ცხრილი

1 გოლი, რასაც მოჰყვა მანკილი მიერ გატანილი კიდე 1 ბურთი — 3:1. მცირე ხანში მანკილიმ მეორედ გატანა გოლი, ხოლო ტაბის ბოლოს კვლავ მანკილიმ დატოვა მეტოქე. ანგარიში გახდა 4:2. კიდევ უფრო დაიძაბა თამაში უსვენების შემდეგ, როცა მანკილიმ ანგარიში 3:4-მდე შეამცირა. მატჩის დამთავრებას ბევრი აღარ უკლდა, როცა „ფიქსის“ კარში გატანილი იქნა კიდევ ერთი, მეტოქე ბურთი. ამ გოლის ავტორიც მანკილი იყო.

I ჯგუფის II ქვეჯგუფი

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „მეტელური“ (რუსთავი), „სამცხე“ (აჭყრელი) etc.

საფუალელო ეტაჟის ფინიშები

22 ოქტომბერს მოსკოვში ჩვენი ქვეყნის ასალი ჩემპიონის კაპიტანი სა-ზურთო ვითარებაში დაუშვებლად წყალობურულთა საკავშირო პირველობის ალამს. მაგრამ ეს ცერემონიული მოხდა მას შემდეგ, რაც ტურნირის მონაწილე 12 გუნდი ბოლო ეტაჟს კალენდარულ შეხვედრას გამართავს. მანამდე კი უძლიერეს წყალობურულთა კოლექტივებს სასპარტოლოდ ირ-ჩათ II წრის პირველი ეტაჟის ბოლო კალენდარული დღე. როგორც ცნობილია, ეს შეხვედრები ბათუმსა და ლვოვში ჩატარდება.

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „დინამო“ (ლვოვი), „დინამო“ (კიევი) etc.

ზათავაშვიის ცხრილი

მდგომარეობა 28 სექტემბრისთვის

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „ტორპედო“ (მოსკოვი), „დინამო“ (ლვოვი) etc.

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „დინამო“ (ლვოვი), „დინამო“ (კიევი) etc.

ზათავაშვიის ცხრილი

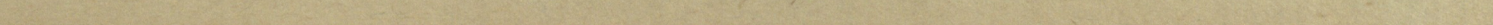
მდგომარეობა 28 სექტემბრისთვის

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „ტორპედო“ (მოსკოვი), „დინამო“ (ლვოვი) etc.

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „დურაჯი“ (ევრელი), „ბარაჯი“ (საგარეო) etc.

II ჯგუფის II ქვეჯგუფი

Table with 5 columns: Name, M, S, W, H, P. Lists names like „არსი“ (გალი), „ლარსაშვილი“ (მხარაძე) etc.

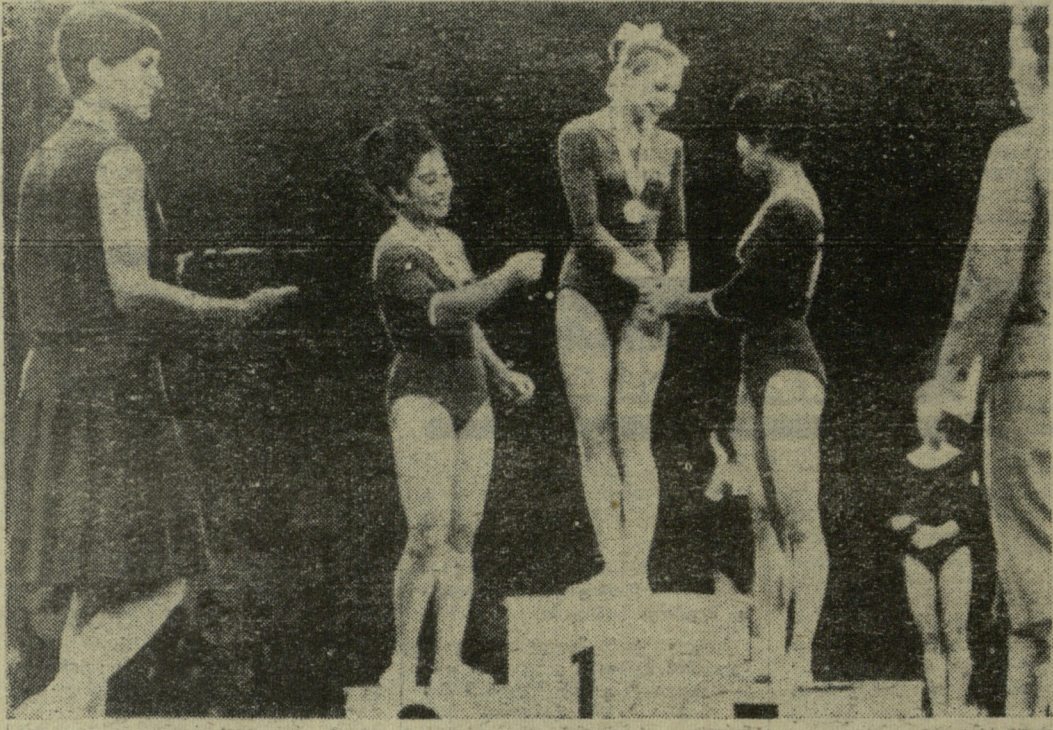

27 სექტემბერს დორტმენდიან მოსკოვს დაბრუნდა სსრ კავშირის ტანმოვარჯიშეთა ნაკრები გუნდი. ჩვენმა ოსტატებმა სამშობლოში ჩამოიტანეს ოქროს 6, ვერცხლის 3 და ბრინჯაოს 3 მედალი. ოქროს მედალთაგან 3 სსრ კავშირის აბსოლუტური ჩემპიონის, ლენინგრადელი ნ. კურინსკიას ნადავლია. 2 — მსოფლიოს აბსოლუტური ჩემპიონის მ. ვორონინისა და ვიოლეტა ჩვენის ქვეყნის აბსოლუტური ჩემპიონის ს. დიომიდოვისა. ეს, რა თქმა უნდა, დელაზაჩინო წარმატებაა, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სამტოთა ტანმოვარჯიშებმა ორივე გუნდური შეჯიბრება (ვათა და ქალთა), აგრეთვე, ქალთა აბსოლუტური პირველობა წააგეს. განსაკუთრებით გულდასაწყვეტია ქალთა კომპლექტის ჩამორჩენა, რომელიც წლების მანძილზე უძლეველ ითვლებოდა. აი, რას წერენ გავით „კომსომოლსკაია პრედას“ კორესპონდენტები ბ. ბაზუნოვი და ლ. კულეშოვი: „... ჩვენი ნაკრების შე-

მაღლებლობა ძალიან შეიცვალა. გუნდი ისე ახალგაზრდულად გამოიყურებოდა, როგორც არასდროს. მხოლოდ ორნი — ლატინისა და ასტასოვა დარჩნენ მწვეობრში ოლიმპიადის (იგულისხმება ტოქიოს ოლიმპიადა. — რედ.) შემდეგ რა თქმა უნდა. კარგია, როცა დებიუტანტთა მხარდასმარ უფროსები გამოდიან, ისინი მეგობრებს უკეთ გამოვლამაში დაეხმარნენ, თვითონ კი... წარსულში საველგანთქმულმა ტანმოვარჯიშებმა ვერაფრით გაგვახარეს. ვფიქრობთ, უკეთესი იქნებოდა, რომ მათი ადგილი გუნდში ნიჭიერ თბილისელ სპორტსმენს, ბავნით ხტომებში სამტოთა კავშირის ჩემპიონსა და ბოლო საკავშირო ჩემპიონატში მესამე პრიზითს ალექსანდრა ჯანუკაშვილს დაეკავებინა. ჩვენ ტყუილებრივად როდი ვასწავთ მისი სახელი. სამტოთა ტანმოვარჯიშე ქალებმა გუნდური პირველობა, ფაქტიურად, ხომ სწორედ ბავნითი ხტომების გამო დაკარგეს. სხვა დანარჩენ იარაღებზე ჩვენსლოვაკიელებთან ჩვენი უპირატესობა უმნიშვნელო

იყო და იგი საკმარისი არ აღმოჩნდა, რომ გუნდი ოლიმპიადის ნაკრები (0,56მ ქულა) აგვეზღოლოდინებინა. ჩვენი საუკეთესო ტანმოვარჯიშეები ხტომებში დასაჯდნენ და გავსაზარებინა მესიკოში, სადაც მობარლონის მიხედვით „სპორტის 11 საერთაშორისო კვირეულში“. მომავალი ოლიმპიადის სამშობლოში ტანმოვარჯიშეთა შეჯიბრება ჩატარდება 12-15 ოქტომბერს, ნოემბერში კი ტაშვენტში გაიმართება სსრ კავშირის პირად-გუნდური პირველობა, რასაც მოყვება ტრადიციული ტურნე იაპონიაში. ხოლო დეკემბერში სსრ კავშირის უძლიერესი ტანმოვარჯიშეები აარჩვენებელ გამოსვლებს გამართავენ კანადაში.

სურათზე: ორქვულზე ვარჯიშში გამარჯვებულნი (მარცხნიდან): კ. იკედა (II ადგილი), ნ. კურინსკია (I ადგილი) და ტ. მიტუჟური (III ადგილი). ტელეფოტო აპ-საკლებზეა.

სურათზე საიქ...

◆ მოსკოვი, 28 სექტემბერი. დოსაფელმა მფრინავმა ა. ანოხოვმა, რომელსაც „რეკორდების რისხვას“ უწოდებენ „მ.ი-1“ ტიპის შეფუთვით მფრინველი „ფოლადის კრიკინათი“ დასული მარშრუტით 1265 კმ იფრინა. მან მარში დაკარგა 9 საათი და 6 წუთი. მოფრინის ძველი რეკორდი, რომელიც 1963 წელს ლუცენკომ დაამყარა, 176,48 კილომეტრით გაუმჯობესდა.

◆ სოფია, 28 სექტემბერი. ბულგარეთს გუნდი და მისი კაპიტანი ი. ბოტევი გამარჯვებულნი გამოვიდნენ ამ ქვეყანაში გამართულ საერთაშორისო ფეხბურთის (1630 კმ), პოპულარული დროა 44:20.18. გუნდისა კი — 134:26.48. II ადგილზეა რუსის-ს კოლექტივი — 134:48.55. პირად ჩათვალა სსრ კავშირის სპორტსმენთაგან საუკეთესო იყო ვ. სოკოლოვი (თბილ.) — VI ადგილი.

გ უ ზ ი ნ...

ბათუმში დამთავრდა წყალბურთული საკავშირო პირველობის II წრის I ტურის მატჩები. აი, მათი შედეგებიც: უნივერსიტეტი (მოსკოვი) — წითელდროშეანი კასპიის ფლოტილია (კვვ) 3:3, სამხედრო-საზღვაო ფლოტის ცენტრალური საწვლანის სპორტკლუბი (კვკ ვფფ) — „ტრული“ (მოსკოვის თლქი) 5:1, „დინამო“ (თბილისი) — „შრომითი რესურგები“ (მოსკოვი) 5:3. მოგვყავს ბათუმის ჯგუფის გუნდების გათამაშების საბოლოო ცხრილი:

თ. მ. ფ. წ. ბ. ქ.	16	14	1	67	—	38	29
უნივ. (მოსკ.)	16	10	3	61	—	45	23
„დინ.“ (თბ.)	18	2	5	70	—	41	20
„შრ. რეგ.“	10	4	3	50	—	83	11
„ტრული“	16	2	3	11	—	47	—
„ტრული“	16	1	2	13	—	52	—
„ტრული“	16	1	2	13	—	52	—

ფეხბურთის მოზაიკა

- ◆ **მანჩესტერი.** ძალზე მოულოდნელი იყო „მანჩესტერ იუნაიტედის“ მწვერთვის მ. ბასბის გადაწყვეტილება ცნობილი მარცხეა გარემარბის, ინგლისის ნაკრების წევრის ჯ. კონელის გაყიდვის შესახებ, ამ ფეხბურთელის გეგარი გამოქვეყნდება 9. წ. „სტარბანეტრო ფურცელზე“.
- ◆ **მადრიდი.** გამოცხადდა, რომ შეტს აღარ ითამაშებს ცნობილი ცენტრალური მცველი სანტამარია, რომელიც წლების განმავლობაში გამოდიოდა „რეალში“. სანტამარიამ სახელი გაითქვა 1954 წლის მსოფლიო ჩემპიონატში, როცა დასაც ურუგვაის ნაკრებში გამოდიოდა. ახლა იგი „რეალის“ პაბუტა გუნდს ჩაუდგება სათავეში.
- ◆ **ბუენოს-აირსი.** აქ გაიმართა პრეს-კონფერენცია არგენტინის ნაკრებს მოთამაშეთა მონაწილეობით. ნაკრების კაპიტანმა რატიონა ფურნალისტის შეკითხვაზე: „ვის მიგანიათ ინგლისის ნაკრების უძლიერეს მოთამაშე?“ ასე უპასუხა: „ინგლისელი მოთამაშეებს უძლიერესი მოთამაშეა... სერ სტენლი როუზი“.
- ◆ **ბარსი.** შევეიცარიის ფეხბურთის ფედერაციამ სახელმძღვანელო თამაში ნაკრების სამ წევრს — აიხმანს, ლაიგურტებუსა და კუნს მსოფლიოს VIII ჩემპიონატში მონაწილეობის დროს დინცაპლინის უბეში დარღვევათვის.
- ◆ **ნიუ-იორკი.** აშშ-ის ფეხბურთის ფედერაციამ წინადადება მისცა განთქმულ ფეხბურთელ ა. დი სტეფანოს სათავეში ჩაუდგეს ახლანა ჩამოყალიბებულ ამერიკულ ლიგას და მის ნაკრებს. დი სტეფანომ უარყო ეს წინადადება.
- ◆ **მახიკო.** აქ გააქვეყნდა ელსების საუბარო ერთ-ერთი მემსიელ ურხალისტთან, ელსებომ განაცხადა, რომ არ ეთანხმება გადაწყვეტილებას მსოფლიო ჩემპიონატის უძლიერეს მოთამაშედ ინგლისელთა კაპიტანის — მურის გამოცხადების შესახებ. მისი აზრით, ეს უფრო იყოფნოდა გერმანელ ნახევარმცველ ბეკენბაუერს.
- ◆ **რომი.** რამდენიმე დღის წინათ იტალიის სპორტული პრესის ასოციაციამ 1955-56 წლებს სეზონში ამ ქვეყნის საუკეთესო მკარედ ალიარა „ფორმეტინის“ კარის დარჩა ე. ალბერტოზი (გა ნაკრების მკარედი) და გადასცა მას „კომპის პრემია“. ეს ჯილდო დაწესდა 10 წლის წინ ცნობილი იტალიელი მკარის კომპის გარდაცვალების შემდეგ.

თასების ფლობელთა თასი

მასლანენკო და 2 პენალტი

ბელგრადი, 28 სექტემბერი. იუგოსლავიის სახალხო არმიის სტადიონზე დღეს გაიმართა უფროსი ქვეყნების თასების მფლობელთა თასის გათამაშების კალენდარული მატჩი: „ლოფ ბელგრადი“ — „სპარტაკი“ (მოსკოვი). შეხვედრა მეტიპედალ მწვევე ბრძოლით აღინიშნა და თუ შეხვედრამდე აშკარა იყო სპარტაკელთა უპირატესობა, მეორე ტაიმი მასპინძლებმა ყოველნაირად დააბრუნეს სტუმრები. ესაა, რომ მოსკოველთა მეკარე მასლანენკოს „ვერაჯერი მოუხერხეს“ 47-ე და 85-ე წუთებზე „სპარტაკის“ კარს დარაჯა.

ბოლო წუთი

ბელგრადი, 28 სექტემბერი. ჩრდილოეთ ირლანდიის დედაქალაქში ერთმანეთს შეხვდნენ თასების მფლობელთა თასის ტურნირის ერთ-ერთი ფაორიტი — „გლასგო რინჯერსი“ და ადგილობრივი „გლენტორანი“. თამაში მიმდინარეობდა მოტლანდიელთა უპირატესობით, რომლებმაც უკვე მე-16 წუთზე გაიტანეს ანგარიში. მაგრამ შეხვედრის ბოლო წუთი საბედისწერო გამოდგა სტუმართათვის: 35 ათასი მაყურებლის სახიზაროდ, ირლანდიელმა ფეხბურთელმა სინკლერმა გაიტანა საპასუხო გოლი და თამაშაც ფრედ დამთავრდა — 1:1.

საქონი საქონი

◆ **ალმა-ათა,** 27 სექტემბერი. დასასრულს უახლოვდება სსრ კავშირის გუნდური პირველობა ჩიგურთში. ფინალში ერთმანეთს შეხვდებიან „დინამოსა“ და შეიარაღებულ ძალთა ნაკრები კოლექტივი. ნახევარფინალში დინამო-ლებმა, რომელთაც სათავეში ა. მეტრეველი უდგას, ითლად დაამარცხეს „ტრული“ — 12:4. ასეთივე გამანადგურებელი ანგარიშით (12:5) მოუგეს არმიელებმა „ბურვესტნიკს“ წარმომადგენლებს.

◆ **მინსკი,** 27 სექტემბერი. ბელორუსიის სპარტაკიელთა სსრ კავშირის ახალი რეკორდი დაამყარა მძლეოსანმა ბ. ხროლოვიჩმა. 2-საათიან სპორტულ იარაღში მან 26 კმ და 657 მ დაფარა. ეს შედეგი 228 მეტრით აღემატება ძველ საკავშირო მიღწევას.

თბილისში, კიროვის სახელობის პარკის კალათბურთის სტადიონზე, გაიმართა გდრ-ისა და საქართველო კალათბურთულ ვაჭრა ნაკრები გუნდების საერთაშორისო ამხანაგური შეხვედრა. მასპინძლებმა თამაში ასეთი შედეგით დასრულეს: კოვალენკო, მისუენცი, ი. ლუგავე, ალთაბავე, კა-ზანჯიანი. გდრ-ის ნაკრების ღირსებას იცავდნენ: კულიკი, კნოლა, გეგე, იანი და გუნდტიკი. თამაშის პირველ წუთებზე უპირატესობა სტუმრების მხარეს იყო. მე-6 წუთისთვის ისინი უკვე საგრძობად დაწინაურდნენ — 12:4. თამაშის გაათამაშებულად მასპინძლებს მთელი უნარის დაბავე დასჭირდა. ეს მათ მე-9 წუთისთვის მოახერხეს ი. ლუგავეს შეტევი ტურნის შემდეგ — 15:15. შეხვედრამდე უპირატესობა სელიდან სელში გადადიოდა და აი. მათის საბტყენმა ფრე აღიწინა — 27:27. მეორე ტაიმი მასპინძელთა რიგეში ცვლილება მოხდა (ა. ლუგავე, სნიერელი, ლომაძე, მ. ქორტია, ალთაბავე), მაგრამ თამაშის სადავეებს სელინი ჩაგდება ვერც ამ შენაღველობამ შეძლო. კიდევ მეტეც: სტუმრები კარგა ხანს იყვნენ წინ 5-6 ქულით. მატჩის დათავრებას სუთიოვად წუთი აკლდა, როდესაც ა. ლუგავემ მაინც შეძლო თავისი გუნდის დაწინაურება და საბოლოოდ, გაიმარჯვა საქართველოს კალათბურთელებმა — 54:53.

ლ. თაყიზილი.

რედაქტორი მ. პაპაბაძე.

თბილისი სპორტული ახსოვნი

ფეხბურთი. სსრ კავშირის პირველობა. „კლასი“ „დინამო“ (მოსკოვი) — „სპარტაკი“ (ტაშვენტი). დღეს — დუბლ-შედეგით: დასაწყისი 18 ს. ხვალ — ძირითადი შედეგით: დასაწყისი 17 ს. I ოქტომბერი. „ლოკომოტივი“ (თბილისი) — „უბანი“ (კრანოვარი). ძირითადი შედეგით: დასაწყისი 15 ს.

მადრამი. ცენტრალური საკლავო კლუბი (ბუთაქელის პრ. № 48). 29 სექტემბერი-2 ოქტომბერი. თბილისის პირველობის ნახევარფინალები. დასაწყისი 18 ს.

სხვის შიში

უპირისპიებლები

ფეხბურთელთა VIII მსოფლიო ჩემპიონატი მთელ რიგ ქვეყნებში უკვე დაიწყება მიეცა: გულშემატკვარელთა ყურადღება ახლა ახვა ტურნორებით არის დაკავებული (ვერობის ჩემპიონატი, ვერობის ქვეყნების ჩემპიონთა თასის გათამაშება და სხვ.). მაგრამ იტალიელ „ტიფოსებს“ დღესაც ახსოვთ ინგლისში განცდილი მწვერ მარცხი და თავიანთი ნაკრების ხელმძღვანელთა მიზართურულ განწყობას ვერ ფარავთ.